

toată lumea iubește teatrul

nu impun, fondul expresiei. A cincea costul spectacolului teatral, disproporționat față de difuziunea redusă, lasă ușile larg deschise gustului comercial, modei, preferințelor temporare nici arhitectura nu atinge gradul înalt de servitute față de opinia publică, de cele mai multe ori necalificată. A șasea mai tributară textului/partiturii decât muzica, arta scenei tinde continuu către anularea lui/ei, nehotărându-se pe ce element să pună mai pregnant accentul: pe idee sau pe actor, pe sens sau pe detaliul care intrupează ideea; la hotărul dintre text și pretext, ca la acela dintre două structuri tectonice, se acumulează cele mai teribile tensiuni. A șaptea orice autor de texte dramaturgice ar trebui să viseze la piese niciodată traducibile în spațiul scenei. Etc., etc.

Erorile, ca și superstițiile, sînt concluziile unor coincidențe repetate. Asemenea adevărilor, au la temelie lor fapte reale și ar fi o prostie enormă ca, respingîndu-le de la început, să nu considerăm locul unde se produce deraierea raționamentului cu premise corecte. Dacă vorbim despre o criză a teatrului, la acest nod de drumuri trebuie să fim cu băgare de seamă.

Teatrul, în ciuda loviturilor de berbec pe care le primește (de la produsul TV de serie și pînă la tehnicile cele mai insolite, de la concertul jucat la parada epică), are un argument care, ca o bilă de popice bine proiectată, le doboară pe toate cele expuse mai sus: teatrul trăiește și oamenii au nevoie — mai mult decît autorii de texte — de spectacolele sale. Pretutindeni. Teatrul românesc, prin dramaturgi inspirați și prin regizori și actori excelenți, își dovedește viabilitatea (chiar hibridă) și geniul (chiar bruiat). Sfidînd industria culturală, atît de nocivă în lume, teatrul nostru își înscrie din timp în timp izbînzile, confirmînd o lege de căpătîi a esteticii, aceea că izbînda se face prin repetarea irepetabilului.

Acest excurs prin pădurea de prejudecăți a unui spectator ispitit în tinerete de o expresie pentru care n-avea experiența utilizării prejudecăților — spre a învedera o dragoste pătimașă pentru minunea dispensîndu-se de metrul și microscopul analizei.

Spre a spune, în fond, că dacă teatrul nu e meseria mea, nu știu de ce ar plînge inima și s-ar înnegura scena numai din această pricină. Jur că pot admira „Gio-

conda" și fără să pricep dacă zimbetul ei mi se adresează, cum pot aplauda un tip precum numitul Caliban, fără să-i îngădui să-și vire nasul în hirtilele mele.

■ Carmen Firan

Lumini purtătoare de măști

Trecînd, prin poezie, de la pictură în teatru, din teatru în pictură, simbolic și nu doar, Horea Cucerzan a inventat lumea în alb, simplă și pură, în doar cîteva stări — **geneza, echilibrul, odihna, fulgerate** de griuri liniștitoare, de ocuri aurii, prin care forța face loc sensibilității, lumina este filtrată spre a servi misterului, adîncă și grea ca aurul vechi în compoziții dramatice, ușoară pe întinderi diafane, evanescente.

Tulburînd liniștea artelor, Artistul, el însuși un mare Actor, își pregătește în liniște gravă rostirea, forța și masca rostirii, amestecînd pe talpa sandalei sale pulbera mai multor rogate. Traversînd lumi, șovăitoare, ori înalte pînă la strălucire, prefăcînd, refăcînd, investind, intuind, în ezitare și desăvîrșire, un zbor pietrificat deasupra lucrurilor, luminînd lumina, artistul răsloarnă știutul în posibil, face loc bucuriei sfinte cu pămîntul, în tonalitățile expresioniste ale unei viziuni solare egale genezei.

Existența artistului, spectaculoasă pînă la dramatism în momentul creației, prin strania înțelegere cu semnul lui Puck și Ariel, înscamnă trudă și acumulare în vederea trudei. Există în pictura lui Horea Cucerzan un punct de forță și originalitate, ciclul **Măștilor**, conceput într-o manieră diferită de restul pinzelor sale, amestec de cerebralitate și delicatețe, de împietrire și dinamism. Chiar elaborarea este alta, artistul imbinînd tehnica portretului clasic cu ingeniozitatea unui modernism fidel formației tradiționale care știe să servească ideea și gîndul prin compoziție și culoare, temperînd insolitul prin tema filozofică, meditativă. **Purtătorii de măști, Actorii și Carnavalurile** sale refac o lume de abur și vise, de simboluri și personaje sintetizînd stări, ipostaze, atitudini, purtătoare de universal, concentrînd vicii și moduri, parabole și

toată lumea iubește teatrul

toată lumea iubește teatrul

mituri. Pasiunea sa pentru teatru are o materializare concretă în temele enunțate, cit și în grafica de vigoare și robustețe, nu lipsită de linii delicate, decupați ori fantezii creative ale unei lumi shakespeariene în care încep deopotrivă perfecțiunea, iertarea și înțelepciunea lui Timon, într-o mare de alb și liniște, de echilibru și împăcare cu natura, prin linii sigure, triumf în harul luminii. În pinzele și desenele lui Horea Cucerzan transpare „Furtuna” spirituală, vizitată de semnul sacru al lui Ariel, dictându-i artistului starea de grație prin care un Caliban poartă pe umeri carele alegorice ale trufăsei frumuseți. Pe un scaun imperial, al vieții, odihnei și morții, sint disputate măștile lui Hamlet și Lear, portretele de femei, inundate în alb, își smulg cu greu masca de puritate a Ofelei. **Cuplurile**, create întru perfecțiune, sint doar **Actori** mimînd destinul lui Romeo și al Julietei, într-o altă lume, cu alte reprezentări.

Trupuri în trupuri, asemeni unui teatru în teatru, gânduri sub măști, priviri întoarse în interior, chipuri spărgînd oglinzi infidele, penetrînd dincolo de puterea privirii, descoperînd, lăsîndu-se descoperite, în permis și nepermis, sint tot altele legături concrete ale picturii lui Horea Cucerzan cu marile teme ale teatrului, acceptat ca arta dedublării, a refacerii macrocosmosului existențial, prin culoarea cuvîntătoare așternută ca o lumină blindă peste înțelesuri, într-un joc fără sfîrșit, tot mai aproape de noi înșine.

■ Valentin Silvestru 0 secundă de reverie

Fiecare popor își are teatrul său, așa cum își are cîntecele sale și obiceiurile Nicăieri și niciodată această artă nu și-a încetat existența; a suferit înjunționi, întreruperi ale cursului normal, interdicții de felurite soiuri, dar a trăit și trăiește mereu biruitoare. Ca un fluviu uriaș duce cu ea, prin secole, enorme depozite de aluviuni dramaturgice; căci ce s-a scris pentru scenă rămîne ca un potențial mînos, veșnic fructificabil. Si mai transportă, prin secole, amintirea celor ce au slujit-o cu geniu, actori, regizori, pictori, compozitori, ba chiar și

estelicieni ca Aristotel, istorici ca August Schlegel, critici ca Jules Lemaitre, teoreticieni ca Brecht.

Teatrul e o memorie a umanității, păstrează și ne reamintește fapte glorioase, eroi, fulgerări ale spiritului în noaptea neștiinței și ticăloșii ce nu trebuie nici-cînd uitate, povestindu-ne cum dospesc fărădelegea și cum înfloresc din martiriu împotrivirea dreptății. Teatrul ne îndeamnă să plîngem și să deplîngem; deopotrivă, să ridem și să deridem. Iar uneori amestecă în așa fel lucrurile încît ne regăsim în lumina feerică a reflecțiilor sale cu toate stările noastre, cu certitudinile atît de fluide ale vieții de fiecare zi și cu incertitudinile eterne ale istoriei care modifică mereu timpurile și spațiile fără să țină seama de ceea ce indivizii ar dori să fixeze o dată pentru totdeauna.

E, teatrul, poate cel mai frumos joc pe care omul și l-a dăruit sieși. Iar nevoia de joc — ca și aceea de dragoste ori de hrană — e irepresibilă. În jocul acesta de-a viata, cu măști posibile și închipiri plauzibile, e ceva adinc, care purifică și eliberează, producînd o neasemuită desfătare. E o artă a solidarității: oricît de singur te-ai simți pe lume, în sala teatrului încerci, pentru o clipă, sentimentul binefăcător al comunității. În vastul amfiteatru de la Epidaur, suferînd, pentru greu înșelatul Filoctet, alături de zece mii de oameni; ori în incomoda sală cu o sută de locuri a unui teatru londonez, trăind ardent, prin arta a doar doi actori, o dramă cumplită a vremii noastre; sau în învăluitoarul lăcaș al teatrului din Piatra Neamț, ascultînd verbul suflu și recepșînd surisul misterios al lui Dumitru Radu Popescu sau al lui Marin Sorescu; în modesta locandă teatrală canadiană din preajma Niagarei; sau în imensa aulă spectaculară de la Shanghai am avut aceeași unică, fierbinte senzație de con-simțire, într-un palpît comun, cu mulțimile prezente. Și oare nu e minunat lucru ca (într-o împrejurare festivalieră internațională) oameni din cincizeci de țări să hohotim, toți odată, aplaudînd spontan, împreună, un moment scenic? Și cit de mult înfrățește risul!

Teatrul e un templu al civilizației. Acolo unde se dărimă un atare lăcaș, întâi năpădește pe ruine otrăvitoarea măselerită și pe urmă se zămislește, prin-

toată lumea iubește teatrul